

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. Quando obliget hoc præceptum. Ex p. 7. t. 1. r. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

siue contra nos, siue contra solum Deum.

2. Nec obitat dicere quando malum proximi est ipsi voluntarium, quodque facile per se possit auertere, si velit, non teneor ei succurrere, vt patet in eo qui paupertatem sponte patitur, nuditatem, ac miseriae eas sequentes, quem non teneor his eripere, quia non censetur esse in necessitate: atqui omne peccatum saltem formale est peccanti voluntarium, & hic potest illud vitare, si velit, ergo non teneor ipsum ab eo eripere.

3. Respondeo, etsi quis peccet omnino sciens, & ex pura malitia, adhuc peccatum esse ex aliqua parte inuoluntarium, quatenus scilicet priuat peccantem gratia Dei, & aeterna beatitudine, aut causet ei aeternum supplicium; quae peccans odit, & cuperet effugere. Nec refert quod haec voluntarie sibi accertat, atque aded videatur ea paruifacere, cum facile ea vitare possit; hoc enim fit, quia non satis apprehendit quantum malum peccatum contineat, quod, si prout decet, apprehenderet, omnino non peccaret.

4. Adde, neminem ita peccare ex malitia, quin aliqua tentatione, & ad bonum delectabile inclinatione, quam non ita facile potest superare, ad id incitetur: atque ita ipsum peccatum tum ex hac parte, tum quatenus etiam dicta mala affert, est ei semper aliqua ratione inuoluntarium. Hoc tamen fatendum est, nos rarius obligari taliter peccantes corripere, quia raro est spes emendationis: quando tamen haec adest, ad illud tenemur.

5. Nota tamen quod quamuis ommissio correptionis de mortaliibus ex genere mortalis sit, potest fieri venialis ex imperfectione actus: tunc scilicet, quando quis in preparatione animi desiderat salutem proximi, & paratus est subsidium conferre, quando viderit esse necessarium: sed ex quadam tepiditate, & inaduertentia retardatur a correptione, aut non satis prospicit articulum necessitatis. Ex quo constat quod S. Thomas dicit, *art. 2. ad 3. correptionem posse omit- ti aliquando meritorie, aliquando cum peccato mortali, aliquando cum solo veniali. Et ita docet Lorca in 2. 2. disp. 45. n. 3.*

Sup. hoc ad litteram infra in Ref. 7. §. Lorca. Sed lege eam per tota & alias eius primae nor.

RESOL. V.

Quando obliget hoc praecipuum? Ex part. 7. tract. 3. Ref. 5.

Pro his & aliis circumstantiis in duabus Ref. seqq.

§. 1. Difficultas est, quando teneamur proximum corripere: cum enim hoc praecipuum sit affirmatiuum, constat illud non obligare pro semper, sed tantum positis quibusdam circumstantiis, vt intelligitur ex *art. cit.* Respondeo itaque correptionem fraternam obligare, quando sequentes condiciones occurrunt: Prima, quando vides proximum actu peccare, aut moraliter scis eum peccasse, & adhuc versare in periculo relabendi. Secunda, quando probabiliter speras correptionem profuturam, & proximum ex ea emendandum. Tertia, quando ad emendationem proximi necesse est, vt illum corripas; quod contingit, quando verisimiliter iudicas fore, vt ille neque ex seipso, seu sine auxilio monitoris a peccato caueat, neque ab alio corripiatur. Quarta, quando correptio illa sine graui tuo incommodo fieri potest. Et ita docet Becanus in *part. 2. cap. 11. numer. 26.* Petrus a S. Ioseph in *Idea Theol. mor. lib. 3. capit. 10. resolut. 6.* Valentia *com. 3. disput. 3. quaestio. 10. punct. 2.* Castus Palaus *tom. 1. tractat. 6. disputat. 3. punct. 1. numer. 5.* Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 1. capit. 5.*

dub. 13. n. 3. Sed de istis conditionibus inferri possit gillatim agendum est.

RESOL. VI.

Quando ommissio correptionis fraternae sit peccatum mortale?

Et explanantur circumstantiae requisitae, vt praecipuum correptionis obliget sub mortali.

Et docetur, quando sit mortale audire, & non con- tradicere detrahenti, licet detractione ipsa non detrahetur, qui audit. Ex part. 4. tract. 4. & Mil- Ref. 228.

§. 1. Scio plures viros timoratos maximis scripturis si se subiicere, putantes sapius peccare in ommissione correptionis fraternae; & tamen non est ita, vt patebit ex sequenti doctrina Iacobi Gramaldi, insignis Theologi Societatis IESV, in 2. 2. D. *Tema controu. 3. tract. 12. disput. 1. vnum. 6. 7. & 8.* vbi sic ait: Dicendum ergo est, vt praecipuum transgressio sit culpa mortalis, requirit in primis certitudinem moralem, quod proximus sit in statu culpa mortalis, aut certe venialis, quae speciale periculum inducit grauiter offendendi Deum, id est, quia propter periculum proximum sit culpa mortalis, alioquin non esset obligatio grauis illum corripiendi, nisi forte in Praetato, aut illo, cui specialiter incumbit prospicere bono alicuius communitatis, quod valde laedatur non corrigendo, quia cum ipse non teneatur sub mortali evitare casus veniales; nos tamen sub mortali eum corrigere, vt illi euitet. Deinde quod indigeat correptione; nam si ipse delinquens est timoratae conscientiae, ita vt credatur aduertisse suum lapsum, & velle ex animo resurgere, aut certe ab alio corripiendus potest, non est obligatio corrigendi, quia haec est elemosyna, quam nemo tenetur dare, nisi indigenti. Tertio quod speretur probabiliter fructus, si enim non creditur emendandus, cessat obligatio; imò quando esset aliqua spes emendationis, sed valde modica, non esset peccatum mortale omittere correptionem; qui vero dubitaret, an correptio profutura esset delinquenti, si certus esset saltem non obfuturam, teneretur eam adhibere, non autem si simul dubitaret, an esset necessarium allatura. Ita Valentia *punct. 2. & Aragon artic. 2. cum Dominico Soto; Bñez, dub. vltim.* qui recte aduertit in extrema necessitate proximi, etiam si dubitem de nocimento, teneri nihilominus corrigere. Quarto, quod damnum inde proveniens corripienti non sit notabile, alioquin non erit obligatio nisi in necessitate extrema, aut quasi extrema damnationis proximi, nisi forte corripiens sit Praelatus. Quinto, quod non expectetur aliud tempus, in quo commodius, aut ex parte commode corrigi possit, & alioquin sit periculum in differenda correptione. Sexto tandem, quod ex intentione, & proposito omitteretur correptio, nam si ex quadam tepiditate, aut simili affectu omitteretur, non esset peccatum mortale, nisi alioquin notabile proximi damnum tantum esset, vt grauius imputaretur nolenti ei succurrere correptione, vt optime Caietanus. Et quidem Valentia *supra*, dixit raro concurrere circumstantias requisitas, vt praecipuum correptionis obliget sub mortali, & Emanuel Sa- ver *correptio, n. 2.* Omittere (inquit) correptionem, si- fere semper veniale peccatum est, in Praelatis tamen, quorum maior est obligatio subditos corripiendi, fac- eile potest esse mortale, si ex negligentia, aut timore

correptionem